



Krkonosy

Jizerské hory 5/08

o sudy památek



Franz Streit se svými příbuznými nese v roce 1931 restaurovaný kříž na svato-dušní svátky na původní místo

Streita navíc tížilo svědomí, že dal opatovi falešný šesták. Když se blížilo datum konání třetí pouti, přesvědčil ostatní z cechu, aby přece jen znovu na pouť vyrazili. Do božího chrámu došli včas a byli dokonce opatem přátelsky přivítáni. Přimluva u Pána Boha byla obzvláště vřelá a donesený pletenec byl s úsměvem přijat. Streit mlčky položil i pravý stříbrňák, aby odčinil svůj hřích.

Domů se vraceli opět po Smuteční stezce a v sedle mezi Smrkem a Měděncem si krátce odpočinuli. Tu přišel znovu pekaři Streitovi na mysl osud jeho předků. Napadlo ho, že místnost, kde visí jeho kříž z Hejnic, není to nejhodnější místo. Patří sem, do nejsvětějšího místa, do šumicích lesů. Když se ve městě rozloučil se svými druhy, vzal „hejnický“ kříž, hřebík, kladivo a žebřík a došel zpět k buku. Na něm našel jeho Kristus to správné místo.

Důležitý orientační bod Streit's Bild (Streitův obrázek) najdeme již na velmi starých lesních mapách. V roce 1925 je uveřejněn krátký odstavec o Streitově obrázku, ale patrně i první fotografie. Píše se v něm, že prostranství kolem pomníčku bylo považováno za nejhezčí místo na Smuteční stezce z Bílého Potoka do Strassbergu (dnes polského Ulicka).

Dlouhá je historie starého pekařského rodu Streitů. Pekařské řemeslo vykonával v Novém Městě Josef Streit již v roce 1665. Po něm pokračoval od roku 1705 Gottfried a od roku 1792 Johann Peter-Paul Streit. Ten podle pověsti pověsil na vzrostlý buk kříž s Kristem. Ti všichni i jejich další příbuzní, Anton Streit, měli pekáren v domě na horní straně náměstí, kde dnes stojí budova ZUŠ.



V pekařské tradici rodu Streitů pokračoval od roku 1864 Josef Streit, od roku 1907 další Josef a v roce 1919 převzal provoz jeho syn Franz. Tomu velmi záleželo na rodinné tradici, proto nechal plechový kříž přemalovat malířem a v roce 1931 jej spolu s dalšími příbuznými opět upevnil na původní místo. Byl také účastníkem první světové války v Itálii, krátký čas i vojákem předválečné Československé armády a od roku 1943 vojákem Wehrmachtu. Zemřel při transportu v roce 1945 v Bratislavě. Jeho stejnojmenný syn byl posledním pekařem věhlasného rodu. Dnes ještě žijí čtyři potomci, z nichž Joachim Streit (* 1939) to dotáhl až na pilota tryskových letadel Phantom v německé Luftwaffe.

Streitův obrázek v průběhu desetiletí chátral a stejně tak stárnul strom, na kterém visel. Nyní je památka umístěna již na třetím vzrostlém buku a naposledy byla obnovena před několika roky spolkem Patron.

Karel Nádeník
foto Karel Jeřábek a archiv

STREITŮV OBRÁZEK v proměnách času

Od roku 2000 vede z Nového Města pod Smrkem kolem pramenů Novoměstské kyselky na vrchol Smrku nová turistická cesta. Asi v její polovině přecházejí turisté sedlo mezi Měděncem a svahem Smrku, které je na turistických mapách označeno jako Streitův obrázek. Z informačního panelu se dozvíme o všech významnějších událostech, které se na onom místě a v jeho nejbližším okolí udály. Samotná pověst o Streitově obrázku, jak ji vylíčil Albert Schulze a zestručnila rodačka z Nového Města Vera Tauscherová, nás přenášá do konce 18. století.

Novému Městě se ještě říkalo „Nové Městečko“ a mistr pekařský, Johann Peter-Paul Streit, se měl čile k dílu. Jeho živnost prospívala. Jako společensky uznávaný muž byl i představeným cechu pekařského a jako takový kráčet vždy v čele cechu, když třikrát do roka navštěvovali pouť v Hejnicích. Tenkrát, to se konala první pouť v roce, vedl do Hejnic svůj cech a další poutníky úmyslně oklikou po Smuteční stezce kolem Kočičích kamenů. Jako věřícího ho tížily myšlenky na předky, kteří právě tudy prchali přes nedalekou zemskou hranici do Slezska. Chtěli si ponechat svou víru, proto opustili dům i dvůr. Streitova rodina se však vrátila k původní katolické víře, a proto zůstala ve vlasti.

Pekař Streit nesl s sebou i kožený měšec naplněný drobnými penězi, které chtěl jako mistr cechu pekařského obětovat opatovi, představenému františkánů z hejnického kláštera, aby se přimluvil u Pána Boha. Při minulé pouti měl větší bankovku a opatovi se nelíbilo, že z ní musel něco vrátit. Možná i proto napadla pekaře zlá myšlenka. Když si tentokrát připravoval mince do Hejnic, dostal se mu do ruky i falešný „stříbrný“ šesták. Ten mu někdo podstrčil při nedávném novoměstském jarmarku. Rozhodl se vzít falešný peníz do Hejnic a udělat si z opata legraci.

Novoměstští dorazili na poslední chvíli, ale stihli poslední „Otče náš“ a knězovo požehnání. Před kostelem nabízel handlíř z Bílého Potoka malované talíře a dřevěné kříže s Kristem. Pekařovu i věřících pozornost upoutával jeden kříž, kde byla u nohou Spasitele tabulka s nápisem: „Ó, poutníče, pohlédni na utrpení Vykupitele a pomni, že trpěl i za tvoje hříchy“. Poté se dostal pekař Streit k obchodnímu jednání s opatem, odpočítával krejcar po krejcaru a rovnal drobné do malých věžiček. Hejnický kvardián byl čím dál tím netrpělivější a náhle spadl šesták na zem. Znělo to, jako když dopadne kousek plechu. Už ho chtěl pekař strčit do kapsy, ale rozmyslel si to. Legrace musí být, a tak ho přidal mezi ostatní mince. Opat si ničeho nevšiml, jen kvůli tolika drobným byl nevrlý. Chutný koláč, který donesl Streitovi druzi, nebyl církevním hodnostářům dost dobrý, a tak došlo ke slovní výměně, při které pekař udělal čest svému jménu (Streit znamená v němčině „hádko nebo spor“).

Ještě než se vydali na cestu domů, zastavili se u bělopotockého trhovce a starému Streitovi to nedalo, aby si pěkný kříž nekoupil. Pomyslel si: Když už příště do Hejnic na pouť nepůjdeme, vyprosim si dobrou úrodu s Kristem na kříži.

Ve svém domě pak pověsil koupený kříž do rohu místnosti. Ale jak to už někdy bývá, právě toho roku nebyla úroda valná a to potčtili i pekaři. Znejistili a říkali si: Neměli jsme přeci jen jít na pouť? Pekaře



Streitův obrázek v současnosti. Foto nahore – Streitův dům na náměstí